

JOSEP GARCÍA MONTALVO

Catedràtic d'economia de la Universitat Pompeu Fabra

«Un 25% de tot el que es produeix a l'Estat espanyol és economia submergida»

Text: Joan Palomés Foto: Ivan G. Costa

La vaga general convocada per al pròxim 29 de setembre no està despertant gaire entusiasme, oi?

● Les enquestes diuen que la gent no està per la vaga. I és una llàstima, perquè s'ha desaprofitat una molt bona oportunitat de fer una reforma laboral com cal. L'opinió pública està a favor de fer canvis en l'àmbit laboral, perquè no pot ser que l'Estat espanyol tingui una taxa d'atur tan elevada. A més, l'atur estructural és impressionant. No és possible que un país tingui un 20% d'atur. I això ha passat en els anys vuitanta i en els noranta, en què se'n va superar el 20%. Hi ha alguna cosa que no funciona i molta gent pensa que és la legislació laboral.

La reforma laboral no ajudarà a superar la crisi, doncs?

● Molts dels canvis que s'han fet ara són els mateixos que es van fer entre el 1994 i el 1997, en les anteriors reformes laborals. Aquesta reforma laboral no servirà per a res.

Els sindicats denuncien, precisament, que la nova legislació facilita l'acomiadament...

● Però és que aquest no és el punt més important, tot i que ha estat el més discutit. Penso que els punts fonamentals són els que no s'han tocat a fons: d'una banda, la negociació col·lectiva, que hauria de ser a nivell d'empresa. La reforma parla d'abordar aquesta qüestió en sis mesos. L'altre punt fonamental, per a mi, és tot allò relacionat amb les causes objectives de l'acomiadament, però no servirà per a res, perquè finalment serà el jutge qui decideixi, i en el dret laboral ja sabem què passa: gairebé tots els acomiadaments són imprevistos. D'altra banda,

els jutges poca cosa poden fer davant d'allò que s'anomena *compatibilitat creativa*, una pràctica subjèctiva que totes les empreses utilitzen per justificar tancaments, subvencions o el que es vulgui.

El tema de les pensions és un altre dels punts calents...

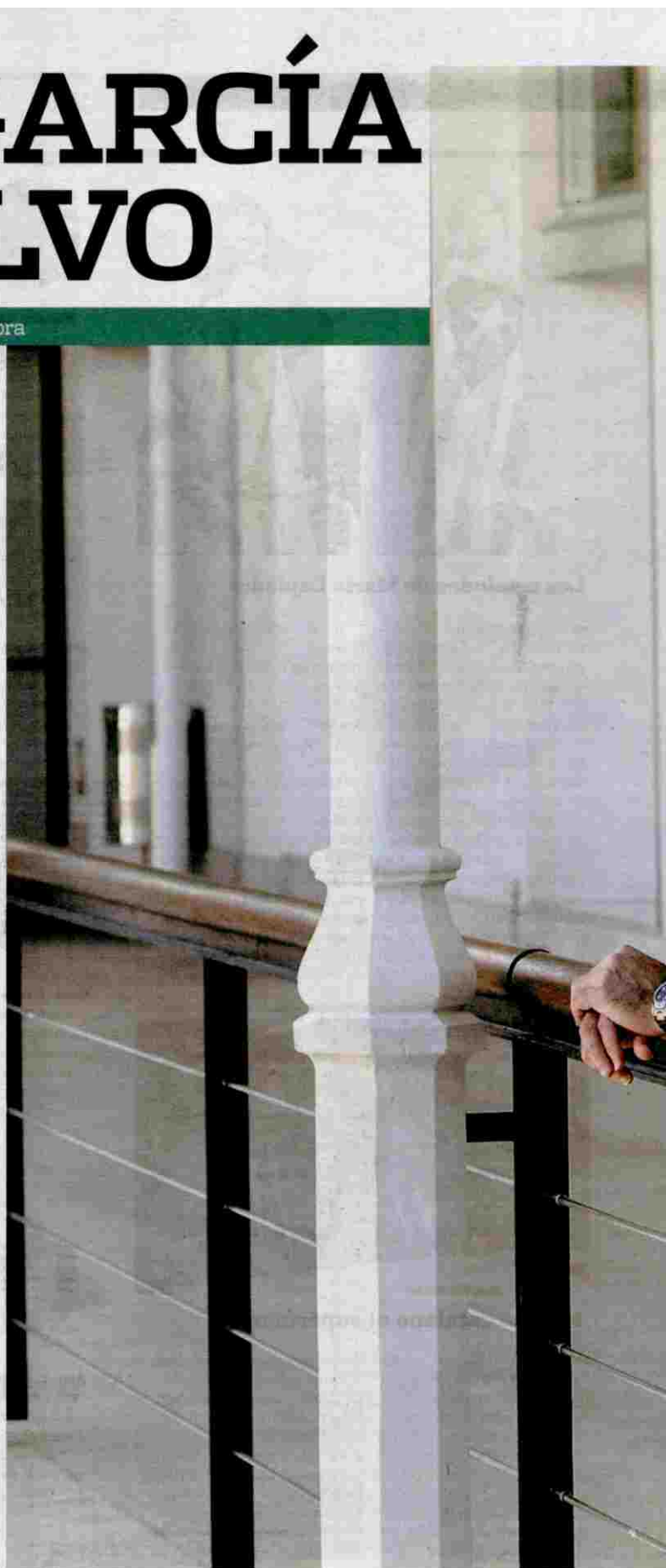
● La vaga no és només contra l'acomiadament, sinó també per la qüestió de les pensions. Abans de fi d'any diuen que faran la reforma de les pensions i la gran patronal ja ha dit que ells volen estendre la vida laboral fins als 67 anys. I amb això s'ha de fer alguna cosa. Jo ja tinc clar que per a mi ja no hi haurà pensions. Més raonable seria que, per calcular una pensió, es tingui en compte tot l'històric laboral i no solament els 15 o 20 anys darrers.

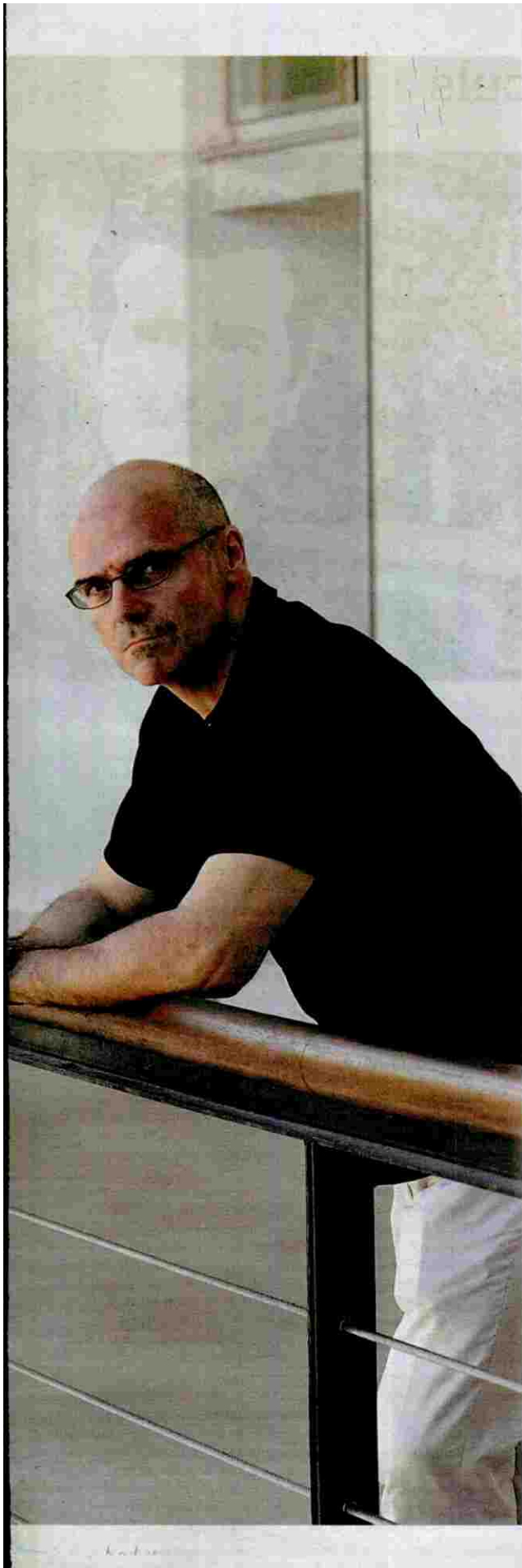
La crisi, l'estan pagant únicament els treballadors?

QUI ÉS

● José García Montalvo (València, 1964) és actualment el director del Departament d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra i professor investigador de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques.

● Consultor del Banc Mundial, de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic i del Banc Interamericà de Desenvolupament. És autor d'onze llibres i ha publicat més de 90 articles científics en diverses revistes especialitzades de tot el món.

● Doncs sí. És el que està passant...

I què passa amb els bancs, els principals responsables de l'ensulsiada?

● Doncs les reformes financeres són per a això. Als Estats Units han aprovat recentment una reforma financera i s'acaba d'adoptar una reforma financera internacional, la de Basilea, que funcionarà per fases. I la primera fase, realment, és molt suau.

Ha la reforma de bancs i caixes a l'Estat espanyol no entraria en aquest apartat?

● Això no ha estat exactament cap reforma. El que s'ha fet és, simplement, un exercici comptable. Una caixa feble associada amb dues caixes sòlides dona una comptabilitat conjunta passable. I, si parlem dels sistemes institucionals de protecció (SIP), les fusions virtuals, estem parlant únicament i estrictament de comptabilitat creativa.

Preval una sensació d'estafa entre aquells ciutadans que s'han hipotecat o han comprat certs productes bancaris d'inversió...

● Certament, no hi ha innocents. Els bancs, els directors de les sucursals que cobraven incentius per col·locar els «productes estrella»... Però la gent també ha tingut la seva part de culpa. Molta gent es va embarcar en hipoteques que, tècnicament, no es podien pagar. Però la gent pensava, estava convençuda, que el preu de l'habitatge mai no deixaria de pujar i, per tant, estava fent un bon negoci. A nivell de ciutadania i de petits inversors, doncs, hi va haver un component de cobdícia. Als Estats Units la metodologia és diferent i no ha estat tan sagrant com aquí. Allà, la hipoteca és una mena de lloguer. Si el preu puja, em quedo el pis, si baixa, torno les claus al banc. Aquí el que existeix és un crèdit personal amb garantia hipotecària; per això hi ha tanta gent collada amb el salari embargat després de perdre la casa i el cotxe.

És de l'opinió que aquesta davallada del sistema financer és estructural?

● El problema no és estructural, perquè la banca ha funcionat perfectament des de la Gran Depressió fins ara. El que ha succeït és fruit de la desregulació que s'ha imposat amb les tesis econòmiques neoliberals que han imperat. La regulació o la desregulamentació són fenòmens cíclics. Quan l'economia funciona, hi ha la tendència a desreglamentar; i això crea el que s'anomenen *bombolles*. L'economia sempre s'ha de regular. Allò de la mà invisible d'Adam Smith funciona sempre que no hi hagi externalitats. I les ex-

ternalitats sempre hi són presents: la pol·lució és una externalitat. Un banc molt gran és una externalitat. La capacitat dels bancs de generar crèdit és una externalitat... El mercat funciona sense fils sempre que no hi hagi externalitats, però això és impossible, perquè sempre hi ha externalitats. Per això cal regular, cal subvencionar, cal apujar els impostos...

I arribem al paper intervencionista de l'Estat...

● L'Estat és necessari. La qüestió és saber quant d'Estat és necessari. Hi ha sectors que preconitzen la pràctica desaparició de l'Estat -els del Tea Party, per exemple. Personalment, penso que tot

Productes d'inversió

«Molta gent es va embarcar en inversions i hipoteques que no es podien pagar. Hi ha hagut un component de cobdícia»

Projectes de futur

«No ens interessa produir cotxes. L'aposta guanyadora està en els centres de recerca, la logística, el disseny i la innovació»

allò que pugui ser assumit pel sector privat, que ho assumeixi, però hi ha sectors determinats, estratègics, béns públics... en què el sector privat, per definició, no pot participar.

Qui ha d'assumir la pràctica desaparició de la indústria en el nostre país o les deslocalitzacions?

● L'Estat no pot crear per decret un canvi del sistema productiu. Aquest canvi ha de procedir de l'empresa, de la indústria. I els governs el que han de fer és eliminar tots els impediments perquè el sistema canviï. Per exemple, amb la bombolla immobiliària, el Govern mai no va eliminar les subvencions ni les desgravacions a l'habitatge, la qual cosa va generar una demanda brutal addicional a la demanda especulativa. D'altra banda, aquí a Catalunya, molts fills d'industrials es van vendre l'empresa per esdevenir promotors immobiliaris.

L'obra pública és un tot clàssic en temps de crisi. Fins i tot, el president Obama ha optat per aquesta mesura. Què en pensa?

● L'estratègia utilitzada per Oba-

ma no és possible aquí, ara mateix, perquè l'Estat no té inversors que vulguin finançar aquesta despesa, perquè no hi ha confiança que en el futur, mitjançant els impostos, es pugui pagar el deute que ja hi ha acumulat ara. I no es pot acumular més deute! En aquest sentit, s'haurien de pagar uns tipus d'interès tan alts per atraure inversors que seria inviable. El multiplicador de la despesa pública és un indicador que mostra quants euros del PIB es generen per cada euro invertit en infraestructura o obra pública. Si es generen molts euros, surt a compte, però no és el cas. Ara per ara, aquest indicador es troba entre 0,7 i 1, mentre que a Alemanya o als Estats Units arriba a 3.

La concentració de la riquesa en poques mans és un altre dels efectes col·laterals d'aquesta crisi, no creu?

● Veiem només els triomfadors, però no els empresaris i els emprenedors que s'han quedat en el camí, que han fracassat. Una altra cosa és el frau fiscal, l'elusió fiscal. El frau de PIVA és brutal. El Banc Mundial, recentment, ha fet uns càlculs de l'economia submergida a l'Estat espanyol, i és del 25%. Una quarta part de tot el que es produeix no és visible ni consta!

El president Montilla ha anunciat l'arribada de la factoria d'automòbils xinesa Chery. Què en pensa, del desembarcament xinès?

Si genera treball, benvingut sigui, és clar. Però crec que no ens interessa una producció on el valor afegit sigui salarial. Un exemple: a Galícia hi ha una deslocalització brutal del sector tèxtil. Amb quin destí? Doncs, Catalunya. Però, i aquí rau la diferència, no hi arriba el sector productiu, sinó la distribució, les àrees de màrqueting, la logística, les seues... Fa un parell de mesos s'ha estrenat un centre logístic del sector tèxtil a Catalunya. I s'han obert tres seus d'Inditex. No ens interessa produir cotxes, sinó dissenyar, innovar... També està succeint amb la indústria farmacèutica i amb la indústria química. Catalunya produeix prop de la meitat de tota la indústria química d'Espanya. L'aposta guanyadora està en els centres de recerca, el disseny, la logística i la investigació.

Ja podem ser optimistes?

● El primer que farà el pròxim president del Banc Central Europeu, Axel Weber, del Bundesbank, serà apujar els tipus d'interès. Serà letal per a l'economia espanyola. Patirem més encara. L'economia alemanya va a tota vela. I és que els cicles no estan sincronitzats, ni tenim els mateixos interessos. ●